

(ارتباط کوتاه)

بررسی رابطه‌ی فرسودگی شغلی و سلامت عمومی در معلمان دبیرستان‌های شهر

آبادان در سال ۱۳۹۰

نوراله طاهری^۱، مجتبی رشیدی اوندی^۲، زینت شاعری کریمی^۳، محمدرضا سببسی^۳

چکیده

زمینه: یکی از عمده‌ترین مسایل شغلی که معمولاً به شکل واکنش در برابر فشارهای شغلی و سازمانی در میان کارکنان خدمات انسانی دیده می‌شود، پدیده‌ی فرسودگی شغلی است.

روش: این پژوهش از نوع توصیفی-مقطعی بوده و نمونه‌گیری به روش خوشه‌ای انجام گرفته است. حجم نمونه در این مطالعه، شامل ۱۲۰ معلم از دبیرستان‌های شهر آبادان بود. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه و از سه بخش اطلاعات دموگرافیک، پرسش‌نامه‌ی فرسودگی شغلی ماسلاچ و پرسش‌نامه‌ی سلامت عمومی گلدبرگ تشکیل شده بود. تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS-17 انجام شد.

نتایج: در این مطالعه، ۶۹/۲ درصد مؤنث، ۹۵ درصد متأهل و ۸۱/۷ درصد دارای مدرک کارشناسی بودند. در رابطه با فرسودگی شغلی، نتایج نشان داد که میانگین نمرات در حیطه‌های خستگی عاطفی $۸/۹۱ \pm ۶/۷۵$ ، مسخ شخصیت $۲/۵۶ \pm ۹/۰۷$ و عدم موفقیت شخصی $۳۷/۳۵ \pm ۹/۵۷$ و میانگین نمره‌ی سلامت عمومی معلمان $۱۶/۴۲ \pm ۸/۲۵$ بوده است. بین جنسیت ($P < ۰/۰۱$) و وضعیت تأهل ($P < ۰/۰۵$) از نظر مسخ شخصیت و همچنین بین سن از نظر خستگی عاطفی ($P < ۰/۰۱$) و مسخ شخصیت ($P < ۰/۰۵$) ارتباط معناداری مشاهده گردید، ولی نتایج نشان داد که سلامت عمومی با متغیرهای سن، جنس و وضعیت تأهل ارتباط معناداری ندارد.

نتیجه‌گیری: از آنجایی که معلمان، پیام‌آور آموزش و پرورش هستند سلامت آنها بسیار مهم است؛ چرا که در صورتی که معلم سالم نباشد نمی‌تواند یک پرورش-دهنده‌ی خوب برای دانش‌آموزان که آینده‌سازان جامعه هستند، باشد. لذا توصیه می‌شود اداره‌ی آموزش و پرورش در زمینه‌ی ارتقای سلامت عمومی این عزیزان با ایجاد برنامه‌های مفرح، تلاش بیشتری داشته باشد.

کلید واژگان: سلامت عمومی، فرسودگی شغلی، معلم

۱- مربی گروه پرستاری، دانشکده‌ی پرستاری آبادان، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۹۱۶۷۵۹۸۵۸۰
nttahery@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی پرستاری، دانشکده‌ی پرستاری آبادان، دانشگاه علوم پزشکی جندی-شاپور اهواز، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۹۳۷۵۸۸۲۹۷۱
m.rashidi6869@yahoo.com

۳- دبیر، سازمان آموزش و پرورش شهرستان آبادان، ایران.

تلفن و پست الکترونیک: ۰۹۱۶۳۱۴۸۳۳۷۸
zshaery@yahoo.com

* نویسنده‌ی مسؤول:

مجتبی رشیدی اوندی، ایران، اهواز، دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز، دانشکده‌ی پرستاری آبادان.

تلفن: ۰۹۳۷۵۸۸۲۹۷۱

Email: m.rashidi6869@yahoo.com

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۱/۷/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۳۹۱/۲/۳۰

مقدمه

سلامت افراد از ویژگی‌های مهم و مؤثر در سازمان‌ها می‌باشد (۱). اگرچه شغل به سلامت روانی و جسمی کمک می‌کند و به کاهش ۴ تا ۱۰ درصدی شیوع افسردگی، اضطراب و بیماری‌های جسمی در شاغلین نسبت به بیکاران منجر می‌شود (۲)، اما اغلب پژوهش‌های اخیر در قلمرو بررسی تنیدگی ناشی از کار، این نکته را آشکار کردند که بسیاری از بیماری‌های متداول بیش از آنکه ناشی از میکروب‌ها و ویروس‌ها باشند بر اثر فقدان سازش و ایجاد فشار به وجود می‌آیند (۱). یکی از عمده‌ترین مسایل شغلی که معمولاً به شکل واکنش در برابر فشارهای شغلی و سازمانی در میان کارکنان خدمات انسانی دیده می‌شود، پدیده‌ی فرسودگی شغلی است (۳). فریدون برگر، اولین بار فرسودگی شغلی را در دهه‌ی ۱۹۷۰ هنگامی که علایم خستگی را در کارکنان خود مشاهده کرد، تعریف (۴) و تحت عنوان سندرم تحلیل قوای جسمی-روانی در تحقیقات روان‌شناسی بالینی وارد کرد (۵). فرسودگی شغلی، عبارت از کاهش قدرت سازگاری فرد در مقابل عوامل تنش‌زا و سندرمی مرکب از خستگی عاطفی، مسخ شخصیت و کاهش موفقیت فردی است (۶-۸). در صورتی که فرد میزان خستگی هیجانی بالا، مسخ شخصیت بالا و یا کفایت شخصیت پایین داشته باشد، دچار فرسودگی شغلی شده است (۹ و ۱۰). ماسلاچ عوامل سازمانی را در ایجاد فرسودگی شغلی مؤثر می‌داند که عبارتند از: حجم کار زیاد، میزان کنترل کم بر کار، پاداش کم، نداشتن ارتباط اجتماعی، تبعیض در محیط کار، تضاد ارزش بین ارزش‌های فرد و ارزش‌های محیط کار (۱۱). به عقیده‌ی او در بین خصوصیات جمعیت‌شناسی، سن باثبات‌ترین رابطه را با فرسودگی شغلی دارد. در عین حال، افراد متأهل و زنان نسبت به مجردها و مردان، فرسودگی شغلی بیشتری را گزارش می‌کنند (۱۲). نکته‌ی قابل توجه این است که افرادی که به‌طور افراطی کار می‌کنند و اضافه‌کاری‌های متعددی دارند و یا روزهای تعطیل نیز کار می‌کنند غالباً بیشتر مستعد

فرسودگی شغلی هستند (۱۳). فرسودگی شغلی عوارض زیادی در خانواده، زندگی اجتماعی، فردی و سازمانی برجای می‌گذارد که از مهم‌ترین آنها می‌توان غیبت و ترک خدمت، تأخیرهای متوالی و تغییر شغل را نام برد (۱۴-۱۶). بر اساس گزارش سازمان جهانی بهداشت، بیشترین فرسودگی شغلی، مربوط به کارکنان واحدهای بهداشتی و کمترین فرسودگی، مربوط به کارکنان ادارات عمومی، سازمانی، دانشگاه‌ها و مؤسسات تحقیقاتی است (۱۷). همچنین فرسودگی شغلی بیشتر در کارکنانی مطرح است که بایستی در موقعیت‌های بحران‌زا و پر هرج و مرج، با آرامش و کارآمدی فعالیت کنند؛ نظیر معلمان، مشاوران، مددکاران اجتماعی، پزشکان، پلیس و پرستاران (۱۸، ۱۰-۲۲). در این میان، معلمان به واسطه‌ی ماهیت شغلی خود با مشکلات عدیده‌ای مواجه هستند؛ مشکلاتی مانند پرحجمی کار، افت تحصیلی دانش‌آموزان، حقوق و مزایای ناکافی، کلاس‌های پرجمعیت و ... این مشکلات همگی می‌توانند بر سلامت روانی آنها تأثیرگذار باشد و با استمرار این مشکلات آسیب‌پذیری آنان را بالا ببرد و در نهایت به فرسودگی شغلی در میان آنان منجر شود (۱۶ و ۲۳). فرسودگی شغلی علاوه بر تأثیرات منفی روانی، فیزیولوژیکی و روانی اجتماعی که بر معلمان دارد دانش‌آموزان و سیستم آموزشی را نیز تحت تأثیر قرار خواهد داد (۲۴). دایز (Diaz) و هایداالگو (Hidalgo) در پژوهشی نتیجه‌گیری کردند که شرایط شغلی بر روی فرسودگی مؤثر بوده و این تأثیر بر روی کسانی که مسئولیت بیشتری دارند، زیادتر است (۲۵). خوشبختانه، پژوهش‌های متعدد نشان داده‌اند که فرسودگی شغلی قابل پیشگیری و درمان است و قربانیان فرسودگی با دریافت حمایت‌های مناسب از تحلیل جسمی و روانی نجات می‌یابند (۲۶). بنابراین از آنجایی که فرسودگی شغلی اثرات مخربی روی سلامت جسمی و روانی معلمان دارد و از طرفی می‌تواند باعث افت کیفیت کار آنها شود و همچنین در اولویت‌های پژوهشی آموزش

است (۱). بخش سوم، پرسش‌نامه‌ی سلامت عمومی GHQ-28 می‌باشد. این پرسش‌نامه حاوی چهار مقیاس علایم جسمانی، اضطراب، اختلال در کارکرد اجتماعی و افسردگی است. روش نمره‌گذاری در این آزمون، مقیاس لیکرت است و نمره‌گذاری به ترتیب گزینه‌ها (۰، ۱، ۲ و ۳) می‌باشد. دامنه‌ی نمرات بین ۰-۸۴ است. یعقوبی و همکارانش ضریب پایایی بازآزمایی و آلفای کرونباخ را برابر ۰/۸۸ و ضریب پایایی خرده‌آزمون‌ها را بین ۰/۵۰ تا ۰/۸۱ گزارش نمودند (۲۸). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون، T-test و آنالیز واریانس یک‌طرفه، رابطه‌ی بین متغیرهای مورد مطالعه بررسی و انجام آنالیز با استفاده از نسخه ۱۷ نرم‌افزار آماری SPSS صورت گرفت و سطح معناداری کلیه‌ی آزمون‌های فوق برابر ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج

در این مطالعه از ۱۲۰ نفر معلم، ۶۹/۲ درصد مؤنث، ۹۵ درصد متأهل و ۸۱/۷ درصد دارای مدرک کارشناسی بودند. میانگین سنی افراد مورد مطالعه $39/37 \pm 8/47$ سال، میانگین سابقه‌ی کار $17/14 \pm 9/55$ سال و میانگین ساعت کار در هفته $30/87 \pm 11/96$ ساعت بود. نتایج این پژوهش نشان داد که میانگین نمرات در حیطه‌های خستگی عاطفی $8/91 \pm 6/75$ ، مسخ شخصیت $2/56 \pm 9/07$ و عدم موفقیت شخصی $37/35 \pm 9/57$ بود و بر اساس نمره‌ی مرجع، ۱/۷ درصد افراد مورد بررسی میزان بالای خستگی هیجانی، ۳/۳ درصد میزان بالای مسخ شخصیت و ۳۱/۷ درصد میزان پایین عدم موفقیت شخصی داشتند (جدول ۲). بین جنس و وضعیت تأهل از نظر مسخ شخصیت، اختلاف معناداری وجود دارد و در آقایان ($P = 0/01$) و افراد متأهل ($P = 0/05$) مسخ شخصیت بیشتر است، اما از نظر خستگی عاطفی و عدم موفقیت فردی تفاوت معناداری مشاهده نشد. بین سن و خستگی عاطفی ($P = 0/01$) رابطه‌ی معنادار معکوس و با مسخ شخصیت ($P = 0/05$)

و پرورش آبدان نیز می‌باشد، لذا پژوهشگران بر آن شدند تا پژوهشی را با هدف رابطه‌ی فرسودگی شغلی و سلامت عمومی در دبیران دبیرستان‌های شهر آبدان طراحی و انجام دهند. امید می‌رود که نتایج طرح بتواند به مسئولان محترم اداره‌ی آموزش و پرورش در برنامه‌ریزی برای اوقات فراغت این عزیزان کمک بیشتری کند تا با کاستن از این مشکلات، دستیابی به اهداف عالی آموزش و پرورش بیشتر فراهم گردد.

روش

این پژوهش، یک مطالعه‌ی توصیفی-مقطعی بوده است که در آن، جامعه‌ی پژوهش را کلیه‌ی معلمان دبیرستان‌های شهر آبدان تشکیل دادند. نمونه‌گیری به روش خوشه‌ای بود؛ بدین صورت که شهر را به چهار قسمت شمال، شرق، جنوب و غرب تقسیم کرد و از هر قسمت دو مدرسه، یک دبیرستان دخترانه و یک دبیرستان پسرانه انتخاب شدند. سپس تمامی معلمان دبیرستان‌های انتخاب‌شده به‌عنوان نمونه، انتخاب و در نهایت حجم نمونه شامل ۱۲۰ نفر شد. ابزار گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه بوده که شامل ۳ بخش است. بخش اول، مشخصات دموگرافیک و اطلاعاتی در زمینه‌ی سن، جنس، وضعیت تأهل، مدرک تحصیلی، سابقه‌ی کار و ساعات کار در هفته می‌باشد. بخش دوم، پرسش‌نامه‌ی فرسودگی ماسلاچ است. این پرسش‌نامه ۲۲ گویه را شامل می‌شود که فرسودگی را در سه بعد فرسودگی هیجانی، شخصیت-زدایی و فقدان موفقیت فردی اندازه‌گیری می‌کند. این پرسش‌نامه در مقیاس لیکرت تنظیم و دامنه‌ی پاسخ به سؤالات درباره‌ی هر گویه جمع بسته و سپس درباره‌ی آنها بر اساس جدول شماره‌ی ۱ قضاوت شد.

ماسلاچ و همکاران اعتبار درونی را برای هر یک از سه بعد به ترتیب ۰/۹۰، ۰/۷۹، ۰/۷۱ گزارش کردند (۲۷). اعتبار و پایایی این پرسش‌نامه قبلاً توسط فیلیان مورد تأیید قرار گرفته و ضریب پایایی آن ۰/۷۸ برآورد شده

سلامت عمومی افراد و متغیرهای دموگرافیکی نتایج نشان داد که سلامت عمومی این افراد با متغیرهای سن، جنس و وضعیت تأهل ارتباط معناداری ندارد. نتایج این مطالعه نشان داد که بین سلامت عمومی و حیطه‌های فرسودگی شغلی ارتباط معناداری وجود دارد (جدول شماره‌ی ۴).

ارتباط معنادار مستقیم مشاهده گردید، ولی از نظر عدم موفقیت فردی ارتباط معناداری مشاهده نشد. همچنین نتایج نشان داد که میانگین نمره‌ی سلامت عمومی معلمان $16/42 \pm 8/25$ بود (جدول شماره‌ی ۳) و ۹۰ درصد افراد سلامت عمومی مطلوب و ۱۰ درصد افراد سلامت عمومی متوسط داشتند. در بررسی ارتباط بین

جدول ۱: تقسیم‌بندی ابعاد فرسودگی شغلی بر اساس فراوانی

میزان فرسودگی شغلی			میزان حیطه
پایین	متوسط	بالا	
نمره‌ی کمتر از ۱۷	نمره‌ی بین ۱۸-۲۹	نمره‌ی بیشتر از ۳۰	فرسودگی هیجانی
نمره‌ی کمتر از ۶	نمره‌ی بین ۶-۱۱	نمره‌ی بیشتر از ۱۲	شخصیت‌زدایی
نمره‌ی بیشتر از ۴۰	نمره‌ی بین ۳۴-۳۹	نمره‌ی کمتر از ۳۳	فقدان موفقیت فردی

جدول ۲: فراوانی میزان ابعاد فرسودگی شغلی در افراد مورد مطالعه

جمع کل		بالا		متوسط		پایین		حیطه‌ی فرسودگی شغلی
درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	
۱۰۰	۱۲۰	۱/۷	۲	۶/۷	۸	۹۱/۷	۱۱۰	خستگی عاطفی
۱۰۰	۱۲۰	۳/۳	۴	۱۶/۷	۲۰	۸۰	۹۶	مسخ شخصیت
۱۰۰	۱۲۰	۳۱/۷	۳۸	۱۷/۵	۲۱	۵۰/۸	۶۱	عدم موفقیت شخصی

جدول ۳: بررسی نمره‌ی میانگین سلامت عمومی افراد مورد مطالعه

حیطه‌ها	تعداد	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار
سلامت جسمانی	۱۲۰	۲	۱۴	۵/۰۵	۲/۸۱
اضطراب	۱۲۰	۰	۲۰	۴/۷۳	۳/۲۶
سلامت اجتماعی	۱۲۰	۰	۱۰	۵/۶۱	۲/۴۲
افسردگی	۱۲۰	۰	۱۰	۱/۰۲	۱/۸۳
سلامت عمومی	۱۲۰	۳	۴۳	۱۶/۴۲	۸/۲۵

جدول ۴: بررسی وجود ارتباط بین مؤلفه‌ی سلامت عمومی و حیطه‌های فرسودگی شغلی

عدم موفقیت فردی		مسخ شخصیت		خستگی عاطفی		حیطه‌های فرسودگی شغلی
r	P	r	p	r	p	
-/۰۶	× ۰/۰۰۱	۰/۳۳۰	× ۰/۰۰۱	۰/۵۱۰	× ۰/۰۰۱	سلامت عمومی

بحث

عوارض مختلف هیجانی، جسمانی و روانی ایجاد می‌کند بنابراین چنین عاملی می‌تواند در سلامت افراد مؤثر باشد. نتایج این تحقیق حاکی از این بود که اکثریت واحدهای مورد پژوهش در ابعاد خستگی هیجانی، مسخ شخصیت و عدم موفقیت شخصی در سطح پایینی قرار داشتند. میزان فرسودگی شغلی در تحقیقات متعدد داخلی و خارجی، متفاوت گزارش شده است، مثلاً در تحقیقات صابری و همکاران (۳۳ و ۳۴) و کارلوتا (Carlotta) (۳۵) از نظر فراوانی بیشتر واحدهای مورد پژوهش میزان پایینی از فرسودگی شغلی را نشان دادند که با نتایج مطالعه‌ی حاضر هم‌خوانی دارد. در مطالعه‌ی ستوده اصل (۳۶)، میزان فرسودگی شغلی در ابعاد فرسودگی عاطفی و کفایت شخصی در سطح متوسط و در بعد مسخ شخصیت در سطح خوب بود. همچنین لوپز فرانکو (Lopez Franco) (۳۷) میزان فرسودگی شغلی در ابعاد خستگی

در خصوص هدف اصلی تحقیق که به بررسی رابطه‌ی بین فرسودگی شغلی و سلامت عمومی معلمان می‌پردازد نتایج نشان داد که ارتباط معناداری بین حیطه‌های فرسودگی شغلی و سلامت عمومی وجود داشت؛ به این صورت که با افزایش فرسودگی شغلی، سلامت عمومی کاهش پیدا کرده است. همسو با این نتایج، رستمی (۱۶) نیز اعلام می‌کند که بین فرسودگی شغلی و سلامت عمومی افراد، ارتباط معناداری وجود دارد؛ به‌گونه‌ای که افزایش فرسودگی شغلی باعث کاهش سلامت عمومی می‌شود. همچنین احیاکننده (۱)، لیندبلوم (Lindblom) (۲۹)، بوئر (Bauer) (۳۰)، بحری (۳۱) و محمدی (۳۲) نیز در مطالعات خود به این نتیجه رسیده‌اند که سلامت عمومی در افرادی که فرسودگی شغلی بالاتری داشته‌اند کمتر بوده است. با توجه به اینکه فرسودگی شغلی،

علائم اضطراب و افسردگی، بالاترین میانگین را داشتند. بحری و همکاران (۳۱) نیز بیان می‌کنند در افرادی که مورد مطالعه قرار داده‌اند بیشترین اختلال، مربوط به سلامت اجتماعی و کمترین اختلال، مربوط به بعد افسردگی بوده است که با نتایج حاضر هم‌خوانی دارد.

نتایج این مطالعه نشان داد که دبیران مرد در مقایسه با دبیران زن از فرسودگی شغلی (مسخ شخصیت) بیشتری برخوردارند که از نظر آماری این ارتباط معنادار بود. در مطالعه‌ی محمدی (۴۶)، دبیران مرد نسبت به دبیران زن خستگی عاطفی و مسخ شخصیت بیشتری داشتند که از نظر آماری این ارتباط معنادار بود. در مطالعه‌ی فیلیان (۳۸) و اسفندیاری (۴۷) میزان فرسودگی شغلی در مردان بالاتر گزارش شده است. همچنین بریک (Brake) (۴۸) و کیلفدر (Kilfedder) (۴۹) میزان فرسودگی شغلی در بعد مسخ شخصیت را به‌طور معناداری در مردان بالاتر از زنان گزارش کردند که با نتایج مطالعه‌ی حاضر هم‌خوانی دارد، اما در مطالعه‌ی محمودی (۵۰) بین جنس و فرسودگی شغلی ارتباطی یافت نشد. بریک (۴۸) در این باره می‌نویسد: ساعات کار بیشتر مردان نسبت به زنان می‌تواند توجیه‌کننده‌ی این قضیه باشد و با حذف این عامل، اختلاف مشاهده‌شده بین دو جنس از بین می‌رود. از طرف دیگر می‌توان به این مسأله اشاره کرد که مردان علاوه بر مسایل شغلی، بیشترین مسؤولیت را در خانواده عهده‌دار هستند، بنابراین فشار روانی - اجتماعی بیشتری به آنها وارد می‌شود.

همچنین نتایج این مطالعه نشان داد که افراد متأهل در مقایسه با افراد مجرد از فرسودگی شغلی (مسخ شخصیت) بیشتری برخوردارند که از نظر آماری این ارتباط معنادار بود. اما میزان خستگی عاطفی در افراد مجرد و موفقیت شخصی در افراد متأهل بیشتر بود، ولی این تفاوت از نظر آماری معنادار نبود. در مطالعه‌ی طلایی (۵۱) تنها در بعد موفقیت شخصی، افراد متأهل موفقیت شخصی بیشتری داشتند که این مسأله، معرف نقش حمایتی اساسی خانواده در کارآیی و احساس مثبت از

هیجانی و مسخ شخصیت را پایین و در بعد عدم کارآیی فردی، بالا گزارش کرد. به‌نظر می‌رسد اکثر این افراد با توجه به شناخت وظایف معلمی، با این کار خود را تطبیق داده‌اند و یا اینکه مطابق و سازگار با شخصیت آنها بوده است. البته این نکته حایز اهمیت است که؛ اگرچه بر اساس این مطالعه اکثر افراد فرسودگی خفیفی داشتند، ولی باید توجه داشت افرادی وجود دارند که فرسودگی متوسط تا شدید دارند. این میزان در ابعاد مسخ شخصیت و عدم موفقیت فردی به‌ترتیب به ۲۰ و ۴۹/۲ درصد می‌رسد. میزان بالای فرسودگی شغلی در بعد عدم کارآیی فردی می‌تواند نشان‌دهنده‌ی نگرش منفی نسبت به خود و حرفه‌ی خود و عدم تمایل و علاقه و رضایت نسبت به شغل و کاهش اعتماد به نفس در افراد باشد (۳۸). بنابراین با توجه به نقش مهم این افراد در نظام آموزشی مدارس، لازم است به آنها توجه ویژه‌ای داشته باشیم.

در خصوص وضعیت سلامت عمومی افراد حاضر در این مطالعه، نتایج بیان می‌کند که اکثر معلمان از سلامت عمومی مطلوبی برخوردار بودند. در این خصوص تحقیقات فراوانی انجام گرفته است؛ به‌گونه‌ای که حتی (۳۹)، سلیمانی (۴۰)، صمیمی (۴۱) و محسنی ساروی (۴۲) در مطالعات خود به این نتیجه رسیده‌اند که افراد مورد مطالعه از سلامت عمومی خوبی برخوردار بوده‌اند که این نتایج با نتایج مطالعه‌ی حاضر همسو می‌باشد. همچنین هاشمی نظری (۴۳) نیز بیان می‌کند که اکثر افراد، سلامت عمومی بالایی داشته‌اند و فقط ۱۵/۲ درصد افراد سلامت روانی پایین و مشکوک داشته‌اند که با مطالعه‌ی حاضر هم‌خوانی دارد. این در حالی است که عقیلی‌نژاد (۴۴) و سوزوکی (Suzuki) (۴۵) در مطالعات خود به این نتیجه رسیده‌اند که بیشتر افراد مورد مطالعه، سلامت عمومی نامطلوبی داشته‌اند که با مطالعه‌ی حاضر هم‌خوانی ندارد.

دیگر یافته‌ها نشان داد که میانگین نمرات واحدهای پژوهش در مقیاس اختلال عملکرد اجتماعی، در بالاترین حد بود و پس از آن به‌ترتیب مقیاس نشانه‌های جسمانی،

توانمندی خود می‌باشد که می‌تواند باعث کاهش فرسودگی شغلی شود.

نتایج این مطالعه نشان داد که ارتباط معناداری بین سن و فرسودگی شغلی (خستگی عاطفی و مسخ شخصیت) وجود دارد؛ به طوری که با افزایش سن، میزان خستگی عاطفی کاهش و مسخ شخصیت افزایش پیدا می‌کند. در مطالعه‌ی طلایی (۲۰)، ارتباط معنادار معکوسی بین سن با خستگی هیجانی و مسخ شخصیت وجود داشت؛ یعنی هرچه سن کمتر باشد خستگی هیجانی فرد و مسخ شخصیت بیشتر خواهد بود. معمولاً انسان با افزایش سن دچار ضعف جسمانی و کم‌حوصلگی می‌شود. لذا افزایش فرسودگی شغلی طبیعی به نظر می‌رسد. اما علت نتایج به دست آمده شاید به تجربه‌ی بیشتر پرسنل مسن‌تر در انجام کار در عین حفظ روحیه‌ی کاری خودشان مربوط باشد. اما در مطالعات صفری (۶) و صابری (۳۴) سن، تأثیری بر میزان فرسودگی شغلی ندارد.

بررسی نمرات سلامت روانی با در نظر گرفتن متغیر جنسیت نشان داد که میانگین نمرات سلامت روانی زنان بالاتر از میانگین سلامت روانی مردان بوده است. همچنین در خرده‌مقیاس‌های سلامت روان در دو جنس نشان داد که در کلیه‌ی خرده‌مقیاس‌ها نیز میانگین زنان بیشتر از مردان می‌باشد، ولی این تفاوت‌ها از لحاظ آماری معنادار نبود. این یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های سلگی (۵۲)، میناکاری (۵۳)، پلوسو و سیلوریا (۵۴) مبنی بر بالا بودن سلامت روانی مردان نسبت به زنان هم‌خوانی دارد، ولی با نتایج میرسمیعی (۵۵) مغایر است. پایین بودن سلامت روانی زنان نسبت به مردان را شاید بتوان بدین‌گونه تفسیر کرد که زنان به سبب ویژگی‌های فیزیولوژیک و نقش جنسی آنها در کارکرد اجتماعی و روابط بین فردی در مقابل عوامل استرس‌زا آسیب‌پذیرتر می‌باشند.

نتایج نشان می‌دهد که سلامت عمومی در متأهلین کمی مطلوب‌تر از مجردها بوده است؛ البته این تفاوت معنادار نبوده است، اما هاشمی نظری (۴۳) بیان می‌کند که

سلامت عمومی در متأهلین بیشتر بوده است. احتمالاً به این دلیل سلامت عمومی در متأهلین بیشتر است که آنها حمایت بیشتری را از طرف خانواده کسب می‌کنند و حضور در کنار همسر و فرزندان باعث ارتقای سلامت روانی و جسمانی در آنها شده است. محسنی ساروی (۴۲) نیز بیان می‌کند که بین سلامت عمومی افراد و وضعیت تأهل ارتباط معناداری وجود ندارد.

نتایج این مطالعه بیانگر ارتباط معنادار بین متغیر سن با مؤلفه‌ی سلامت عمومی است؛ به گونه‌ای که با افزایش سن، سلامت عمومی پایین‌تر آمده است و حس سلامتی در جوانان بیشتر از افراد با سن بالاتر است. همسو با این نتایج، هاشمی نظری (۴۳) و بنی‌هاشمیان (۵۶) بیان می‌کنند در افرادی که مورد مطالعه قرار داده‌اند با افزایش سن، سلامت عمومی دستخوش تغییر شده و افت پیدا کرده است. همچنین نوربالا (۵۷) نیز در مطالعه‌ای که با استفاده از پرسش‌نامه‌ی GHQ-28 انجام داده بود به این نتیجه رسید که شیوع اختلالات روانی در سنین بالاتر، بیشتر است، اما صمیمی (۴۱) بیان می‌کند که بین سلامت عمومی و سن ارتباط معناداری وجود ندارد.

نتیجه‌گیری

از آنجایی که معلمان، پیام‌آور آموزش و پرورش هستند لذا سلامت آنها بسیار مهم است؛ چرا که در صورتی که معلم از سلامت عمومی خوبی برخوردار نباشد نمی‌تواند پرورش‌دهنده‌ی خوبی برای دانش‌آموزان که آینده‌سازان جامعه هستند، باشد. لذا توصیه می‌شود اداره‌ی آموزش و پرورش در زمینه‌ی ارتقای سلامت عمومی این عزیزان با ایجاد برنامه‌های مفرح، تلاش بیشتری داشته باشد.

قدردانی

این طرح در کمیته‌ی تحقیقات دانشجویی دانشگاه علوم پزشکی جندی‌شاپور اهواز به ثبت رسیده و هزینه‌ی آن از طرف این واحد پرداخت گردیده است که بدین‌وسیله از مسؤولین دانشگاه قدردانی به عمل می‌آید.

همچنین پژوهشگران از همکاری صمیمانه‌ی معلمان در انجام این طرح، تقدیر و تشکر می‌نمایند.

References

- 1-Ehyakonandeh M, Shafieabadi AE, Soudani M. [The relation between health and professional burn out among the staff at the University of Behbahan]. *Thought and Behavior in Clinical Psychology* 2009;3(10):99-107. [In Persian]
- 2-Safari Sh, Goodarzi H. [An investigation on job Burnout rate and the relationship with demographic variables among faculty members and staffs of university]. *J Modern Ind Organ Psychol* 2010;1(1):63-9. [In Persian]
- 3-Pardakhtchi MH, Ahmadi GhA, Arezoumand F. [The quality of work life and burnout among teachers and principals in takestan schools]. *J Educ Leadership Admin* 2009;3(3):25-50. [In Persian]
- 4-Hajloo N, Sobhi Gharamaleki N, Rahbar Taramsari M, Haghightatgoo M. [Survey the relationship between perfectionism and job burnout in nurses]. *J Guilan Univ Med Sci* 2011;20(77):23-30. [In Persian]
- 5-Shakerinia I, Mohammadpour M. [Relationship between job stress and resiliency with occupational burnout among nurses woman]. *J Kermanshah Univ Med Sci* 2010;14 (2):161-9. [In Persian]
- 6-Safari Sh, Goudarzi H. [A study of the Relationship between Personality Characteristics and Job Burnout among faculty members and staffs in Islamic Azad University, Azadshahr Branch]. *J Educ Leadership Admin* 2009;3(3):85-101. [In Persian]
- 7-Brouwers A, Tomic W. A longitudinal study of teacher burnout and perceived self-efficacy in classroom management. *Teach Teach Educ* 2000;16(1):239-53.
- 8-Taee M, Safizadeh H, Divsalar K. [Frequency of burnout among general practitioners of kerman city, 2008]. *J Kerman Univ Med Sci* 2010;17(3):268-76. [In Persian]
- 9-Khajeddin N, Hakim Shoushtari M, Hajebi A. [The impact of perception of locus of control on Burnout syndrome among nurses in a psychiatric hospital]. *Iran J Psychiat Clin Psychol* 2006;12(1):43-8. [In Persian]
- 10-Agha Yousefi AR, Alipour A, Davoudifar A. [The effect of coping therapy on self-efficient beliefs and professional burn out among the teachers in conservator (Music College) located in Tehran]. *Thought and Behavior in Clinical Psychology* 2009;3(10):7-16. [In Persian]
- 11-Ehyakonandeh H, Shafieabadi A, Sodani M. [Effects of work counseling on method of work adjustment of Davis on burnout reduction of Behbahans Islamic Azad university's employees]. *Knowledge Res Appl Psychol* 2010;10(38):1-24. [In Persian]
- 12-Hosseinpour M, Mir Salahedin E, Karimi A, Behnia GH, Nasiri M. [The study of psychological perseverance and progression motivation with vocational weariness among the employees of the sixth district of Islamic Azad university]. *Knowledge Res App Psychol* 2007;9(31):101-14. [In Persian]
- 13-Atef L, Rouhalamin M, Nouri A, Moulavi H. [A comparison of job burnout in general surgeons and internists in Isfahan]. *Knowledge Res Appl Psychol* 2006;8(29):129-51. [In Persian]
- 14-Khazaei I, Khazaei T, SharifZadeh GHR. [Nurses' professional burnout and some predisposing factors]. *Birjand Univ Med Sci* 2006;13(1):56-62. [In Persian]
- 15-Massoudi R, Aetemadifar S, Afzali SM, Khayri F, Hassanpour Dehkordi A. [The influential factors on burnout among nurses working in private hospitals in Tehran]. *Iran J Nurs Res* 2008;3(8-9):47-58. [In Persian]
- 16-Rostami A, Noruzi A, Zarei A, Amiri M, Soleimani M. [Exploring the relationships between the burnout and psychological wellbeing, among teachers while controlling for resiliency and gender]. *Iran Occup Health* 2009;5(3-4):68-75. [In Persian]
- 17-Najafi M, Solati Dehkordi SK, Forouzbakhsh F. [Relationship between staff burnout and mental health in staff of nuclear energy organization, Isfahan]. *J Shahrekord Univ Med Sci* 2000;2(2):34-41. [In Persian]
- 18-Jamshid Malek Ara B. [The relationship between time management and vocational burnout in the employees of West Azerbaijan Tax Affairs Head Office (2007)]. *Tax J* 2009;17(4(52)):81-98. [In Persian]
- 19-Akkasheh G, Sepehrmanesh Z, Ahmadvand A. [Prevalence of burnout in senior medical students of Kashan University of Medical Sciences in 2008]. *Qom Univ Med Sci J* 2010;4(3):37-41. [In Persian]
- 20-Talaei A, Mohammad Nejad M, Samari AA. [Burnout in staffs of health care centers in mashhad]. *J Fund Ment Health* 2007-2008;9(35-36):13۵-14۴. [In Persian]
- 21-Yaghoobi Nia F, Mazloom SR, Salehi Ghadrdy J, Esmaili H. [Study of the relationship between self-esteem and burnout in nurses of hospitals of Mashad University of Medical Sciences in (2000)]. *J Sabzevar School Med Sci* 2003;10(3):73-9. [In Persian]
- 22-Gary Dworkin A. Perspectives on Teacher Burnout and School Reform. *Int Educ J* 2001;2(2):69-78.
- 23-Laugaa D, Rasle N, Bruchon-Schweitzer M. Stress and burnout among French elementary school teachers: A transactional approach. *Rev européenne de psychologie appliquee* 2008;58(4):241-51.
- 24-Grayson JL, Alvarez HK. School climate factors relating to teacher burnout: A mediator model. *Teach Teach Educ* 2008;24(5):1349-63.
- 25-Azizi Moqaddam A. [A survey of the relationship between organizational health of schools and teachers' burn out in secondary schools (mahabad 2007-2008)]. *Training Learning Res* 2009;16(36): 1-22. [In Persian]

- 26-Saberi SM, Sadr SShAD, Ghadyani MH, Yazdi SM, Bahari F, Shahmoradi H. [The relation between job burnout and general health of judges and prosecutors working in courts of Tehran]. *Sci J Forensic Med* 2008;14(2):92-8. [In Persian]
- 27-Azizi L, Faizabadi Z, Salehi M. [Exploratory and confirmatory factor analysis of questionnaires in staff burnout Mzlach Tehran University]. *J Psychol Stud* 2008;4(2):73-92. [In Persian]
- 28-Haghshenas H, Chamani AR, Firoozabadi A. [Personality and mental health differences of gifted high schools students compared to ordinary high schools students]. *Fund Ment Health* 2006;8(29-30):57-66. [In Persian]
- 29-Lindblom KM, Linton SJ, Fedeli C, Bryngelsson IL. Burnout in the working population: relations to psychosocial work factors. *Int J Behav Med* 2006;13:51-9.
- 30-Bauer J, Stamm A, Virnich K, Wissing K, Müller U, Wirsching M, et al. Correlation between burnout syndrome and psychological and psychosomatic symptoms among teachers. *Int Arch Occup Environ Health* 2006;79(3):199-204.
- 31-Bahri Binabaj N, Moghiman M, Atarbashi M, Garche M. [The survey of relationship between job burnout and health status of midwives and nurses]. *Ofogh-e-Danesh* 2003;9(1):99-104. [In Persian]
- 32-Mohammadi Sh. [Burnout and psychological health in high school teachers]. *Dev Psychol* 2006;3(9):15-23. [In Persian]
- 33-Saberi HR, Moravveji AR, Naseh J. [Occupational burnout among school teachers and some related factors in kashan 2007]. *Iran South Med J* 2011;14(1):41-50. [In Persian]
- 34-Saberi HR, Moraveji AR, Sadaf M. [Evaluation of occupational burnout and related factors in industry managers]. *Iran Occupational Health J* 2008;5(3-4):60-7. [In Persian]
- 35-Carlotto MS, Palazzo Ldos S. [Factors associated with burnout's syndrome: an epidemiological study of teachers]. *Cad Saude Publica* 2006;22(5):1017-26. [In Portuguese]
- 36-Sotodeh-Asl N, Bakhtiary AH. [Occupational exhaustion and its related factors in nurses and midwives of semnan university of medical sciences]. *Sci J Kurdistan Univ Med Sci* 2006;11:77-83. [In Persian]
- 37-López Franco M, Rodríguez Núñez A, Fernández Sanmartín M, Marcos Alonso S, Martínón Torres F, Martínón Sánchez JM. [Burnout syndrome among health workers in pediatrics]. *An Pediatr (Barc)* 2005;62(3):248-51. [In Spanish]
- 38-Abdi masooleh F, Kaviani H, Khaghanizade M, Momeni Araghi A. [The relationship between burnout and mental health among nurses]. *Tehran Univ Med J* 2007;65(6):65-75. [In Persian]
- 39-Hojati H, Jalalmanesh SHAM, Fesharaki M. [Sleeplessness Effect On The General Health Of Hospitals Nightshift Nurses In Gorgan, Iran 2008]. *J Gorgan Univ Med Sci* 2009;11(3):70-5. [In Persian]
- 40-Soleymani MA, Masoodi R, Sadeghi T, Bahrami N, Ghorban M, Hasanpoor Dehkordi A. [General health and its association with sleep quality in two groups of nurses with and without shift working in educational centers of Iran university of medical sciences (Imus)]. *J Shahrekord Univ Med Sci* 2008;10(3):70-5. [In Persian]
- 41-Samimi R, Masrure Rodsary D, Hosseini F, Tamadonfar M. [Correlation between lifestyle and general health in university students]. *Iran J Nurs* 2007;19(48):83-93. [In Persian]
- 42-Kabirzadeh A, Mohseni Saravi B, Asgari Z, Bagherian Farahabadi E, Bagherzade Ladari R. [Rate of general health, job stress and factors in medical records workers]. *Health Inform Manage* 2007;4(2):215-22. [In Persian]
- 43-Hashemi Nazari SS, Khosravi J, Faghihzadeh S, Etemadzadeh SH. [A survey of mental health among fire department employees by GHQ-28 questionnaire in 2005, Tehran-Iran]. *Hakim* 2007;10(2):56-64. [In Persian]
- 44-Aghilinejad M, Mohammadi S, Afkari ME, Abbaszade Dizaji R. [Surveying the association between occupational stress and mental health, personality and life stressful events in Tehran police officers]. *Res Med* 2007;31(4):355-60. [In Persian]
- 45-Suzuki K, Ohida T, Kaneita Y, Yokoyama E, Miyake T, Harano S, et al. Mental health status, shift work, and occupational accidents among hospital nurses in japan. *J Occup Health* 2004;46(6):448-54.
- 46-Mohammadi SH. [A comparative study of coping mechanisms, job burnout, and psychological health among Iranian and Indian high school teachers]. *J Educ Innov* 2007;5(16):60-96. [In Persian]
- 47-Esfandiari GR. [Survey of the rate of occupational burnout between nursing staff of sanandaj hospitals affiliated to Kurdistan university of medical sciences in 2001]. *Sci J Kurdistan Univ Med Sci* 2001;6(1):31-5. [In Persian]
- 48-te Brake H, Bloemendal E, Hoogstraten J. Gender differences in burnout among Dutch dentists. *Community Dent Oral Epidemiol* 2003;31(5):321-7.
- 49-Kilfedder CJ, Power KG, Wells TJ. Burnout in psychiatric nursing. *J Adv Nurs* 2001;34(3):383-96.
- 50-Mahmoodi GhR, Rouhy Gh, Mojerlu M, Sheikh H, Rahmany H. [Relationship between nursing burnout, physical environment and professional equipments]. *J Gorgan Univ Med Sci* 2006;8(2):40-6. [In Persian]
- 51-Talaei A, Mokhber N, Mohammadnejad M, Samari AA. [Burnout and its related factors in staffs of university hospitals in Mashhad in 2006]. *Koomesh* 2008;9(3):237-46. [In Persian]

- 52-Solgi Z, Saedipoor B, Abdolmaleki P. [Study of psychological well-being of physical education students of Razi university of Kermanshah]. Behbood 2009;13(2):172-8. [In Persian]
- 53-Minakary M, Heydary M. [Comparison study of psychological property of student]. J Psychological Res 2003;6(3-4):51-66. [In Persian]
- 54-Peluso MA, Silveira LH. Physical activity and mental health: the association between exercise and mood. Clinics 2005;60(1):61-70.
- 55-Mir Samii M, Ebrahimi Ghavam S. [Relationship between self-efficacy, social support and mental health of male and female students with test anxiety Tabatabai university]. J Psychol Educ Sci 2007;2(7):73-91. [In Persian]
- 56-Banihashemian K, Seif MH, Moazzen M. [Relationship between pessimism, general health and emotional intelligence in college students at Shiraz university and Shiraz university of medical sciences]. J Babol Univ Med Sci 2009;11(1):49-56. [In Persian]
- 57-Nourbala AA, Mohammad K, Bagheri Yazdi SA, Yasami MT. [Study of Mental Health Status of Individuals above 15 Years of Age in Islamic Republic Of Iran in the Year 1999]. Hakim 2002;5(1):1-10. [In Persian]

(Short Communication)

Relationship between burnout and public health in Abadan high schools teachers in 2011Noorallah Taheri¹, Mojtaba Rashidi Avendi^{2*}, Zinat Shaeri Karimi³, Mohammad Reza Sabiei³

1-Lecturer, Department of Nursing, School of Nursing of Abadan, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. Khuzestan. Iran.

2-BS. Department of Nursing, School of Nursing of Abadan, Ahvaz Jundishapur University of Medical Sciences. Khuzestan. Iran.

3-Education and Vpbring Organization, Abadan City, Iran..

Abstract

Introduction: One of the main job problems, which usually can be seen pressures of job among human organizational service workers, is burnout phenomenon. The purpose of this study was to determine the perceived levels of relationship between burnout and the public health for teacher working in Abadan high schools.

Methods: this is a descriptive cross - sectional study that sampling method was conducted using Size Cluster system. The. A total of 120 teachers working in Abadan high schools male (n=37) female (n=83) Comprised this study groups for the current investigation. Data were collected from three demographic questionnaires and the Maslach Burnout Inventory General Health Goldberg was formed. Data analysis was done using SPSS-17 software.

Results: In this study, 69.2% female, 95 % married, and 81.7 % had a bachelor's degree. The results showed that burnout scores in the areas of emotional exhaustion 8.91 ± 6.75 , depersonalization 2.56 ± 9.07 and the personal success of 37.35 ± 9.57 and the mean score of General Health of teachers 16.42 ± 8.25 respectively. Between gender ($P < 0.01$) and marital status ($P < 0.05$) there was a significant association of depersonalization. Between age and emotional exhaustion ($P < 0.01$) and depersonalization ($P < 0.05$) was correlated to general health, but the results showed that there is no significant relationship between general health of teachers with the variables such as: age, sex and marital status.

Conclusion: Finding from this investigation revealed that burnout is a common problem among teacher working in Abadan high schools. From point of view of the public health and teachers' demographic characters the results could not find any significant relationship. Since teachers are the messenger of education, therefore, their health is very important. Because if the teacher is not healthy, cannot be a good breeder for students who are society's future. Therefore recommended education department in the field of public health should be fun promotion programs for families with more effort.

Keywords: public health, Burnout, teacher.

*Corresponding Author:
Mojtaba Rashidi Avendi, BS. Student,
Khuzestan. Iran.
Tel: 09375882971
E-mail: m.rashidi6869@yahoo.com

► Please cite this paper as:
Tahery N, Rashidi Avendi M, Shaeri Karimi Z, Sabiei MR. The Relationship between Burnout and public Health in High School Teachers in Abadan in 2011. Jentashapir 2013; 4(2): 159-169

Received: 19. 05.2012

Accepted: 01.10.2012

دو ماهنامه علمی - پژوهشی جنتاشاپیر، دوره ی چهارم، شماره ی ۲، سال ۱۳۹۲

<http://journals.ajums.ac.ir/jentashapir>